keramiske noter 62/2025

31. årgang

Keramikkens Venner

Reviews · Besprechungen · anmeldelser · Besprechungen · Reviews

redigeret af Gunnar Jakobsen

50 år av kollektiv kraft. Om lust, gemenskap och konsthantverk i Blås & knåda. Red. av Susanne Helgeson. Av Susanne Helgeson, Kerstin Wickman, Love Jönsson och Anna Mlasowsky. Arvinius + Orfeus Publishing [Website: https://ao-publishing.com], Stockholm 2025. 160 s. ill. ib. 30 €.

For 50 år siden dannedes der i Stockholm et kunstnerkollektiv af glaskunstnere og keramikere, Blås & Knåda (kan vel bedst oversættes til "Pust & Ælt"). Idéen med bevægelsen var, at kunsthåndværkere med egne værksteder kunne inspirere hinanden i dialog og møder, og at man sammen investerede i et udstillingssted, hvor man uafhængigt af gallerister m.m. kunne afsætte sine værker.

Trods økonomiske udfordringer i perioder eksisterer kollektiv og udstillingssted stadigt, nu i Hornsgatan i Stockholm, med skiftende deltagere igennem tiden, lige nu med 31 medlemmer. Over årene har man også haft mulighed for at deltage i udstillinger i udlandet, i konferencer og har kunnet invitere udenlandske kunstnere til at udstille i Stockholm.

I anledning af jubilæet udgives denne bog, der dels skal dokumentere bevægelsens historie i vekslende tekster, dels fremtræder som en slags skitseagtig fotokommentar.

Dokumentationsdelen består af korte citater fra tidligere og nuværende medlemmer om, hvad Blås & Knåda har betydet for dem personligt, suppleret med en interessant kronologisk fremstilling af bevægelsens historie af designhistorikeren Kerstin Wickman. To andre faglige bidrag er et essay af museumsmanden Love Jönsson og kunstneren Anna Mlasowsky, glasprofessor på Konstfack.

Love Jönsson skriver indsigtsfuldt om, hvad skiftende samfundsforhold, økonomi og uddannelser har betydet for kunsthåndværket i gruppens levetid og sætter bl.a. fokus på, at bevægelsen i sin oprindelige form var i opposition til den industri, som knap nok eksisterer i dag i Sverige, men er flyttet til andre verdensdele, nedlagt eller fusioneret. En ny udfordring nu er det digitale over for håndværket.

Anna Mlasowsky skriver om nye muligheder for glasset nu, hvor det kan kombineres både med AI, og udvikles i en ny æstetik, bl.a. inspireret af den industrielle brug af glas f.eks. i satellitter, medicinalindustri, laserteknologi o.m.a. Hun har selv eksperimenteret med kombinationer af glas og video, lyd og performancekunst, med henblik på at overskride de traditionelle grænser for håndværket og indtræde i en aktuel samfundskritik.

Til sidst i bogen bringes en liste over medlemmer igennem hele Blås & Knådas levetid.

Billedmaterialet i bogen er rigt. Det består dels af mange dokumentariske fotos med portrætter af medlemmer, værksteder, genstande og fotos fra tidligere udstillinger, der giver fine indtryk af, hvad der er produceret igennem tiden. Dertil kommer nyoptagelser af fotografen Märta Thisner, der ikke rigtig tilfører bogen noget. Optagelserne har et lidt skødesløst, skitseagtigt dagbogspræg. For at fokusere på proces og materiale bringes en serie store, let uskarpe fotos af personer i arbejde eller dele af genstande og interiører, ofte tiltet i skæve vinkler med en beskæring, der ikke rigtig fungerer. De giver egentlig ikke læserne et indtryk af, hvad bevægelsens nuværende kunstnere formår. Bogens layout følger på flere punkter en udbredt trend i disse år, hvor forskellig typografi blandes på siderne, der delvis har en ikke særlig læservenlig rosa baggrund.

Trods disse irritationsmomenter, er bogen absolut læseværdig, og man må håbe, at denne bevægelse kan overleve mange år endnu, men man kunne have ønsket sig, at dens design havde levet op til kunstnerkollektivets egen kunnen.

Ulla Houkjær
Kunsthistoriker, seniorforsker. mag.art. og cand.mag.